

कुम्मायक गाउँपालिका

स्थानीय राजपत्र

मिति: २०७६/११/२३

कुम्मायक गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन २९७७

भाग -१
कुम्मायक गाउँपालिका

कुम्मायक गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७७

सभाबाट पारित मिति: २०७७।१।२३
प्रमाणिकरण मिति:

२०७७।१।२३

प्रस्तावना : कुम्मायक गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कार्यक्षेत्र निर्धारण गरी सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, बैज्ञानिक, शैक्षिक, वौद्धिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यवसायिक तथा परोपकारी संस्थाहरूको स्थापना, दर्ता तथा खोरेज गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बाझ्छनीय भएकोले, नेपालको संविधान २०७२ को धारा २२६ को उपधारा (१) तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ बमोजिम कुम्मायक गाउँपालिकाको गाउँसभाले यो ऐन तर्जुमा गरेको छ ।

परिच्छेद – १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “कुम्मायक गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७७” रहेको छ ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुने छ ।
(३) यो ऐन कुम्मायक गाउँपालिका भित्र मात्र लागु हुनेछ ।

२. परिभाषा विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,-

- (क) “संस्था” भनाले सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, सांस्कृतिक, बैज्ञानिक, शैक्षिक, वौद्धिक, सैद्धान्तिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यावसायिक तथा परोपकारी कार्यहरूको विकास एंव विस्तार गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएको संघ संस्था, क्लब, मण्डल, परिषद्, सामुदायिक संस्था, टोल विकास समिति, अध्ययन केन्द्र आदि समझनु पर्छ ।
(ख) “अध्यक्ष” भनाले कुम्मायक गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई समझनु पर्छ ।
(ग) “उपाध्यक्ष” भनाले कुम्मायक गाउँपालिकाको उपाध्यक्षलाई समझनु पर्छ ।
(घ) “कार्यपालिका” भनाले कुम्मायक गाउँ कार्यपालिका समझनु पर्छ ।
(ङ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भनाले कुम्मायक गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय प्रमुखलाई समझनु पर्छ ।
(च) “गाउँपालिका” भनाले कुम्मायक गाउँपालिका समझनु पर्छ ।
(छ) “मन्त्रालय” भनाले संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय वा सो कामको लागि तोकिएको संघको मन्त्रालयलाई समझनु पर्छ ।
(ज) “बिषयगत शाखा” भनाले कुम्मायक गाउँपालिका अन्तरागतको बिषयगत शाखा, उपशाखा, कार्यालय वा इकाईलाई समझनु पर्छ ।
(झ) “स्थानीय सरकार” भनाले कुम्मायक गाउँपालिकाको कार्यपालिकालाई समझनु पर्छ ।
(ञ) “नेपाल ऐन” भनाले कुनै संस्थाको दर्ता वा स्थापना गर्ने वा कार्यक्षेत्र यकिन गर्ने सम्बन्धमा बनेको अर्काले संघीय वा प्रदेश ऐन समझनु पर्छ ।
(ट) “अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था” भनाले अन्य राष्ट्रमा दर्ता भई प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति लिई काम गर्ने संस्थालाई समझनु पर्छ ।
(ठ) “विधान” भनाले यो ऐन अनुसार स्थापित हुने अनुसूची ३ बमोजिमको नमूना विधान अनुसार बनेको संस्थाको विधान भन्ने समझनु पर्छ ।
३. दर्ता नगरी संस्था खोल्न नहुने : यस ऐन बमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि संस्था स्थापना गर्न हुँदैन ।
४. संस्थाको दर्ता: (१) संस्था स्थापना गर्न चाहने कुनै सात जना वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरूले संस्थासम्बन्धी देहायको विवरण खुलाई संस्थाको विधानको दुई प्रति र तोकिएको दस्तुर सहित गाउँपालिका कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ :-
(क) संस्थाको नाम:

(ख) उद्देश्यहरू:

(ग) प्रबन्ध समितिका सदस्यहरूको नाम, ठेगाना र पेशा:

(घ) आर्थिक श्रोतः:

(ङ) कार्यालयको ठेगाना:

(२) उपरोक्त अनुसार खुलेको निवेदनमा तपसिल अनुसारका कागजातहरु संलग्न भएको हुनु पर्नेछ।

(क) सम्बन्धित बडाको सिफारिस,

(ख) कार्य समितिका सदस्यहरूको नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ग) संस्थाको प्रमाणित विधान(कार्य समितिका सदस्यहरू सबैको प्रस्तावित विधानको तल- माथि हस्ताक्षर भएको)

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक जाँचबुझ गरी संस्था दर्ता गर्न उचित ठानेमा संस्था दर्ता गरी दर्ताको प्रमाण-पत्र दिनेछ।

(४) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले कुनै संस्था दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यसको कारण सहितको सूचना १५ दिन भित्र निवेदकलाई दिनु पर्नेछ।

(५) यस दफा अन्तर्गत दिइने प्रमाणपत्रको ढाँचा, अवधि, नवीकरण र नवीकरण दस्तुर कार्यपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ।

५. संगठित संस्था मानिने : (१) यस ऐन अन्तर्गत दर्ता भएको प्रत्येक संस्था अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ। सो संस्थाको सबै कामको निमित्त आप्सो एउटा छुटै छाप र विधान हुनेछ।

(२) संस्थाले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र वेचबिखन गर्न सक्नेछ।

(३) संस्थाले व्यक्ति सरह आप्सो नामबाट नालिस उजुर गर्ने सक्नेछ र सो उपर पनि सोही नामबाट नालीस उजुर लाग्नेछ।

६. संस्थाको सम्पत्ति : (१) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको विधान विरुद्ध संस्थाको कुनै सम्पत्ति दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो सम्पत्ति दुरुपयोग गर्ने, कब्जा वा रोक्का राखेबाट लिई संस्थालाई फिर्ता बुझाई दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको संस्थाको सम्पत्ति फिर्ता गर्ने गरी प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गरेको कारवाईमा चित नबुझ्ने व्यक्तिले जिल्ला अदाततमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(३) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको कुनै सम्पत्ति वा लिखत वा प्रतिष्ठा विरुद्ध कुनै अपराध वा विराम गरेमा संस्था, संस्थाको कुनै सदस्य वा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दाको कारवाई चलाउन सक्नेछ।

७. अधि दर्ता नभई स्थापना भएका संस्थाले दर्ता गर्ने : यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अधि तत्काल प्रचलित कानूनबमोजिम दर्ता नभइ स्थापना भई संचालनमा रहेका संस्थाले पनि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तीन महीनाभित्र यो ऐन बमोजिम दर्ता गराउनु पर्नेछ। दर्ता शुल्क तोकिएबमोजिम हुनेछ।

८. संस्थाको उद्देश्यहरूमा हेरफेर : (१) संस्थाको उद्देश्यहरूमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा सो संस्थालाई कुनै अर्को संस्थामा गाउँ उचित देखेमा सो संस्थाको प्रवन्ध समितिले तत्सम्बन्धी प्रस्ताव तयार गरी सो प्रस्तावउपर छलफल गर्न संस्थाको विधान बमोजिम साधारण सभा बोलाउनु पर्नेछ।

(२) साधारण सभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरूले प्रस्तावमा समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव साधारण सभाबाट पारित भएको मानिने छ। तर, सो प्रस्ताव लागू गर्न स्थानीय अधिकारीको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्ने छ।

९. हिसाबको विवरण पठाउनु पर्ने : प्रबन्ध समितिले आप्सो संस्थाको हिसाबको विवरण लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन सहित प्रत्येक वर्ष गाउँपालिकामा पठाउनु पर्ने छ।

१०. हिसाब जाँच गर्ने : (१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक देखेमा संस्थाको हिसाब आफूले नियुक्त गरेको कुनै अधिकृतद्वारा जाँच गराउन सक्ने छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम हिसाब जाँच गगए बापत प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले हिसाब जाँचबाट देखिन आएको संस्थाको मौज्दात रकमको सयकडा तीन प्रतिशतमा नबढाई आफूले निर्धारित गरेको दस्ता असूल गरी लिन सक्नेछ।

(३) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले मार्गको विवरण तथा कागजपत्रहरू वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु संस्थाको पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ।

(४) हिसाब जाँच गर्ने अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकिदिएको म्याद भित्र हिसाब जाँचको प्रतिवेदन स्थानीय अधिकारीसमक्ष पेश गर्नु पर्नेछ। सो प्रतिवेदनको आधारमा संस्थाको कुनै सम्पति सो संस्थाको कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना गरेको, नोक्सान गरेको वा दुरुपयोग गरेको तु भने स्थानीय अधिकारीलाई लागेमा निजले त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानी नोक्सानी असुल गर्न प्रचलित कानून बमोजिम कारबाई चलाउन सक्नेछ। तर प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपगाध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन लगाउनेछ।

११. निर्देशन दिने : गाउँपालिकाले संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।

१२. दण्ड सजाय : (१) दफा ३ बमोजिम दर्ता नगराई संस्था स्थापना गरेमा वा दफा ७ बमोजिम दर्ता नगरी संस्था संचालन गरेमा त्यस्ता संस्थाका प्रवन्ध समितिका सदस्यहरूलाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले पाँच हजार रुपैयाँ सम्म जरीवाना गर्न सक्नेछ।

(२) दफा ९ बमोजिम हिसाबको विवरण नपठाई बार्षिक नविकरण नगर्ने संस्थाले प्रतिवर्ष नविकरण दस्तुर र सोको शतप्रा शत जरीवाना दस्तुर तिरी तीन आर्थिक वर्ष भित्र संस्था नविकरण गर्न सक्ने छन्। तीन आर्थिक वर्ष सम्म पनि नविकरण नगर्ने संस्था सोत खारेज भएको गानिने छ।

(३) दफा १० को उपदफा (३) बमोजिम हिसाब जाँच गर्ने सम्बन्धित अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्रहरू वा सोधेको प्रश्नको जवाफ नदिने सम्बन्धित पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीलाई स्थानीय अधिकारीले पाँचसय रुपैयाँ सम्म जरीवाना गर्न सक्नेछ।

(४) दफा ८ बमोजिम प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको स्वीकृति नलिई संस्थाको उद्देश्यमा हेरफेर गरेमा वा अर्को संस्थासित गाभेमा वा संस्थाले आफ्नो उद्देश्यको प्रतिकूल हुने गरी काम कारबाही गरेमा वा स्थानीय सरकारले दिएको निर्देशन पालन नगरेमो स्थानीय अधिकारीले त्यस्तो संस्थाको दर्ता निलम्बन गर्न वा खारेज गर्न सक्नेछ।

१३. पुनरावेदन : दफा १२ बमोजिम स्थानीय अधिकारीले गरेको अन्तिम निर्णय उपर पैरीस दिनभित्र जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन लाएनेछ।

१४. संस्थाको विघटन र त्यसको परिणाम : (१) संस्थाको विधान बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवश संस्था विघटन भएमा त्यस्तो संस्थाको सम्पूर्ण जायजेथा नेपाल सरकारमा स्वत सर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विघटन भएको संस्थाको दायित्वको हकमा सो संस्थाको जायजेथाले खामेसम्म त्यस्तो दायित्व नेपाल सरकारले व्यहोर्नेछ।

१५. नियम वा कार्यविधि बनाउने अधिकार : यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले नियम वा कार्यविधि बनाउन सक्नेछ।

१६. नविकरण र प्रतिवेदन सम्बन्धित व्यवस्था : दर्ता भएका संस्थाहरूले बार्षिक नविकरण गराउनु पर्नेछ। नविकरणका लागि दिईने निवेदनमा बार्षिक प्रगति प्रतिवेदन अनिवार्यरूपमा संलग्न भएको हुन पर्ने छ। नविकरण दस्तुर गाउँपालिकाले तोके बमोजिमको हुनेछ।

१७. अन्य नेपाल ऐन बमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नुपर्ने कुनै संस्थाको दर्ता वा स्थापना गर्ने सम्बन्धमा अर्को नेपाल ऐनमा छुट्टै व्यवस्था भएकोमा यस ऐनमा अन्तर जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि त्यस्तो संस्था सोही ऐन बमोजिम दर्ता वा स्थापना गर्नु पर्नेछ।

१८. खारेजी र बचाउ : यस ऐनका दफा वा उपदफाहरू कुम्भायक गाउँपालिकाको गाउँ सभाले आवश्यकता बमोजिम खारेज वा संसोधन गर्न सक्नेछ। कार्यपालिकाले यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने कार्यविधि, नियमावली, मापदण्ड, निर्देशिका आदि बनाई लाग्न गर्न सक्नेछ।

अनुसूची १

दफा ३ को उपदफा ३ संग सम्बन्धित
संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको नमुना

कुम्मायक गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
चासोक, पाँथचर
१ नं प्रदेश, नेपाल

दर्ता नं.....

मिति :

संस्था दर्ता प्रमाण-पत्र

कुम्मायक गाउँपालिका वडा नं स्थित मा स्थापना भएको लाई
कुम्मायक गाउँपालिकाको मिति को निर्णय अनुसार कुम्मायक गाउँपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७७
को दफा ४ को उपदफा ३ वमोजिम दर्ता गरी यो प्रमाण-पत्र प्रदान गरिएको छ। “यस गाउँपालिकाको आर्थिक,
सामाजिक, धार्मिक, भौतिक पूर्वाधार, सुशासनको क्षेत्रमा संस्थाको सक्रिय सहभागिताको अपेक्षाका साथै उत्तरोत्तर
प्रगतिको शुभकामना व्यक्त गर्दछु”।

प्रमाणपत्र दिने अधिकृतको

नाम:-

दर्जा:-

दस्तखत:-

मिति:-

अनुसूची- २
संस्था दर्ता गर्ने निवेदनको नमूना

मिति-.....

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू
कुम्मायक गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
यासोक, पाँचथर ।

विषय- संस्था दर्ता गर्ने सम्बन्धमा ।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस गाउँपालिकाको वडा नं. को टोलमा स्थापना गरिएको
..... संस्थालाई कुम्मायक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा दर्ता सुचिकृत गरी दिनु हुन अनुरोध
गर्दछु । यस संस्थाको विधान र अन्य आवश्यक कागजात यसै निवेदन साथ संलग्न गरिएको छ ।

निवेदक

अध्यक्षको नाम -

प्रस्तावित संस्थाको नाम -

ठेगाना -

- (क) सम्बन्धित वडाको सिफारिस
- (ख) कार्यसमितिका सदस्यहरुको नाम र ठेगाना
- (ग) कार्यसमिति सदस्यहरुको नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि
- (ङ) संस्थाको प्रामाणित विधान

अनुसूची ३
दफा २ को उपदफा १२ सँग सम्बन्धित विधानको नमूना

संस्थाको विधान, २०७.....

प्रस्तावना

(संस्था दर्ता गर्नुको औचित्य पुर्ण प्राप्तभूमि चार हरफमा जोडन सकिने).....
..... सामाजिक आर्थिक रूपमा शासक्त सम्भव र सुसंस्कृत समाजको निर्माण गर्ने तथा
मानव विकाशमा जुट्ने उद्देश्य लिई यस संस्थाको सञ्चालनकालागी संस्था २०७..... को
विधान कुम्मायक गाउँपालिका संस्था दर्ता ऐन २०७७ को अधिनमा रहि तर्जुमा गरिएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

प्रारम्भ १. संस्थाको नामः- हुनेछ। अंग्रेजीमा यसलाई भनिने छ।

(क) संस्थाको कार्यालय रहने ठेगाना:- यस संस्थाको कार्यालय मा रहनेछ।

(ख) संस्थाको कार्यक्षेत्रः- यस संस्थाको कार्यक्षेत्र प्रारंभिक रूपमा कुम्मायक गाउँपालिका भित्र हुनेछ। प्रचलित कानुनको रित पुर्याई सम्बन्धित स्थानीय तहको पुर्व स्विकृति लिई नेपालको जुनसुकै स्थानमा पनि शाखा कार्यालय खोली कार्य सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

२. परिभाषा:- विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा,

(क) "संस्था" भन्नाले लाई समिक्षनु पर्छ।

(ख) "विधान" भन्नाले को विधानलाई समिक्षनु पर्छ।

(ग) "समिति" भन्नाले यसै विधानको दफा १२ बमोजिम गठित कार्य समितिलाई समिक्षनु पर्दछ।

(घ) "सभा" भन्नाले यस विधान अनुसार बन्ने साधारण सभा र विशेष साधारण सभालाई समिक्षनु पर्छ।

(ङ) "पदाधिकारी" भन्नाले यस संस्थाको पदाधिकारीलाई समिक्षनु पर्दछ।

(च) "नियम विनियम" भन्नाले यस विधान अन्तर्गत बन्ने नियम विनियमलाई जनाउछ।

(छ) "तोकिए वा तोकिए बमोजिम" भन्नाले यो र यस विधान अन्तर्गत बनेको नियम विनियममा तोकिए वा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(ज) "स्थानीय सरकार" भन्नाले कुम्मायक गाउँपालिकालाई सम्भनु पर्नेछ।

(झ) "स्थानीय अधिकारी" भन्नाले नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएको अधिकारी सम्भनु पर्दछ र त्यसरी अधिकारी नतोकिएकोमा गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जनाउँछ।

(ञ) "सम्बन्धित कार्यालय" भन्नाले क'म्मायक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय वा समय समयमा नेपाल राजपत्रले तोकेको कार्यालयलाई बुझाउने छ।

(ट) "सल्लाहकार" भन्नाले यस विधान अन्तर्गत कार्य समितिले नियुक्ति गर्ने सल्लाहकारलाई जनाउने छ।

(ठ) "आर्थिक बर्ष" भन्नाले यस संस्थाको हरेक बर्षको साउन १ गतेदेखि आसार मसान्तसम्मलाई जनाउने छ।

(ड) "सदस्य" भन्नाले यस संस्थाको कुनैपनि सदस्यलाई जनाउने छ।

(ढ) "ऐन" भन्नाले संस्था दर्ता ऐन २०७७ लाई जनाउँछ।

३. संस्थाको छाप र चिन्हः- संस्थाको एउटा छुटै छाप र चिन्ह हुनेछ। छाप र चिन्ह अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा हुनेछ। तर संस्थाको नाम छाप र चिन्ह पूर्व दर्ता भएको कुनै संस्थासंग मेल खाएमा संशोधनको प्रकृयाद्वारा तुरन्त संशोधन गरिनेछ।

परिच्छेद- २

उद्देश्य

४. संस्थाको उद्देश्यः- यस संस्थाको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) यो संस्था मुनाफा रहित जनकल्याणकारी तथा जनहितकारी संस्था हुनेछ ।

(ख)

(ग)

(घ)

(ड)

(च)आदी

५. संस्थाको उद्देश्य प्राप्त गर्ने गरिने कामहरुः

(क) संस्थाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम सम्बन्धित निकायबाट अनुमति वा इजाजत प्राप्त गरी मात्र उपरोक्त उद्देश्य कार्यान्वयन गर्नेछ ।

(ख) संस्थालाई आवश्यक पर्ने भवन निर्माण गर्ने वा भाडामा वा लिजमा लिने र कम्प्यूटर टेलिफोन, टाइपर, फ्याक्स जस्ता कार्यालय सामान तथा सवारी साधन खरिद गर्नेछ वा भाडामा लिई प्रयोग गर्नेछ ।

(ग) संस्थालाई आवश्यक पर्ने कर्मचारी नियुक्ति गर्ने तथा तिनको सेवाका शर्तहरु निर्धारण गर्नेछ ।

(घ) संस्थामा प्राप्त रकम वैकमा जम्मा गरी वैक खाता सञ्चालन गर्नेछ ।

(ड.) विभिन्न सरकारी तथा गैह सरकारी संघ संस्थाहरुसँग संस्थाको उद्देश्यसँग मिल्ने प्रकृतिका कार्यक्रम सहकार्य गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद-३

सदस्यता सम्बन्धित व्यवस्था

६. सदस्यताको वर्गीकरण :- यस संस्थामा देहाय बमोजिम ४ प्रकारका सदस्यहरुको वर्गीकरण गरिएको छः

(क) साधारण सदस्यः- यस विधानको दफा ७ अनुसार योग्यता भई सदस्य बनेका सदस्यहरु साधारण सदस्य मानिनेछ ।

(ख) आजीवन सदस्य : दफा ७ अनुसार योग्यता भई चल अचल सम्पत्ति कम्तिमा रु.....वा सोभन्दा बढी एक मुच्छबुझाएमा यस संस्थाको आजीवन सदस्य रहनेछन् ।

(ग) संस्थापक सदस्य :- संस्था स्थापना हुदाको कालमा संगठित भई क्रियाशिल भएका सदस्यहरु

(घ) मानार्थ सदस्य : संस्थाको विकासको निम्ति विशेष योगदान दिएको वा दिने छन् भनि संस्थाले प्रदान गर्ने मानार्थ सदस्य । यस्तो सदस्यता प्राप्त गर्ने व्यक्तिबाट कुनै शुल्क लिइने छैन । निजहरुले संस्थाको निर्वाचनमा उम्मेदवारी दिन र भताधिकार प्रयोग गर्न पाउने छैनन् । राय सल्लाह र सुझाव दिन सम्झन् ।

७. सदस्यता प्राप्त गर्नको लागि आवश्यक योग्यता :- यसको विधान र उद्देश्यमा आस्था राखे कुनै पनि जाति, भाषी र धर्म मान्य व्यक्ति जो १८ वर्ष पुरा भएका नेपाली नागरिकहरु यस संस्थाको सदस्य हन पाउने छन् । साथै उक्त व्यक्तिको मानसिक स्थिति ठिक भएको र संस्था हित हुने काम गरेको हुनुपने छ । नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा सजाय नपाएको व्यक्ति हुनु पर्नेछ ।

८. संस्थाको सदस्य नियुक्ति हुन वा बहाल राहन नसक्ने अवस्था :-

(१) देहायका कुनै पनि व्यक्ति सम्बाको सदस्य पदमा नियुक्त हुन सक्ने छैन ।

(क) १८ वर्ष पुरा नगरेका नेपाली नागरिक र गैर नेपाली नागरिक ,

(ख) मानसिक मन्तुवन ठीक नभएको वा अस्वस्था ,

(ग) दामासाहीमा परेको ,

(घ) कुनै प्रकारको चोरी, ठगी, किंतौ वा जावमाजी गरेको वा आफ्नो जिम्माको धनमाल अनाधिकृत तरीके मासेको वा दुरुपयोग गरेको, भराचार गरेको अभियोगमा अदावतबाट कसुदार ठहरी सजाय पाइ सजाय पाएको एक वर्ष भित्र ,

- (द) सम्बन्धित संस्थाको व्यवसायमा निजी स्वार्थ भएको,
- (च) सदस्यता शुल्क बुझाउन बाँकी भएको ।

९. देहायका अवस्थामा कुनै पनि व्यक्ति संस्थाको सदस्यमा वहाल रहने छैन :-

- (क) उपदफा द (१) बमोजिम सदस्य पदमा नियुक्त हुन नसक्ने भएमा,
- (ख) साधारण सभाको दुई तिहाई बहुमतले संस्थाको सदस्य पदबाट हटाउने प्रस्ताव पास भएमा,
- (ग) सदस्यले आफ्नो पदबाट दिएको राजीनामा स्वीकृत भएमा,
- (घ) संस्थाको काम कार्वाहीमा बेइमानी वा बदनियत गरेको कुरा अदालतबाट प्रमाणित भएमा,
- (ङ) यस विधान बमोजिम संस्थाले गर्न नहुने भनी तोकिएको कुनै कार्य गरेमा, कुनै व्यक्तिलाई संस्थाको सदस्यमा नियुक्त हुन वा वहाल रहन अयोग्य ठहराउने भन्दा अधि संस्थाले निजलाई सो कुराको सूचना दिई सफाईको प्रमाण पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ ।

१०. सदस्यता शुल्क र सदस्यता प्रदान गर्ने विधि :- (क) परिच्छेद नं. ३ दफा ७ अनुसार योग्यता भई साधारण सदस्य हुन चाहनेले संस्थाको सिफारिसमा सदस्यता प्रवेश शुल्क बापत रु.....सहित निवेदन पत्र दिएमा सदस्यता प्रदान गर्न सकिने छ ।

- (ख) साधारण सदस्यता वार्षिक शुल्क रुलाग्ने छ । जुन सुकै महिनामा सदस्य बनेमा वा सदस्यता नविकरण गरे पनि निजले बुझाएको शुल्क त्यसै सालको चैत्रमासान्तसम्मको लागि मात्र मान्य हुने छ । अर्को सालको लागि पुनः नियमानुसार प्रत्येक वर्षको वैशाख गतेभित्र सदस्यता नविकरण गरिसक्नु पर्ने छ ।
- (ग) सदस्यता प्रदान गर्ने सम्पूर्ण अधिकार कार्य समितिमा रहने छ, तर यसलाई साधारण सभावाट अनुमोदन हुन आवश्यक छ ।

- (घ) आजीवन सदस्यता प्रदान गर्न सिफारिस कार्य समितिले गर्नेछ र यसबाटे साधारण सभाले स्वीकृति दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४

साधारण सभा तथा वैठक सम्बन्धी व्यवस्था

११. संस्थाको सभा बोलाउने तरिका र सभाका लागि दिनुपर्ने सूचना सम्बन्धी कुराहरु :-

(१) यस संस्थाको साधारण सभा देहाय बमोजिम हुनेछ :-

- (क) वार्षिक साधारण सभा र
- (ख) विशेष साधारण सभा

(२) यस संस्थाको प्रथम वार्षिक साधारण सभा संस्था स्थापन भएको आ.व. समाप्त भएको मितिले तीन महिना भित्रमा गरिनेछ र त्यसपछिका वार्षिक साधारण सभाहरु आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिना भित्र गरिने छ ।

(३) यस संस्थाको वार्षिक साधारण सभा गर्नको लागि कम्तिमा १५ दिन अगावै र विशेष साधारण सभा गर्नका लागि कम्तिमा ७ दिन अगावै सभा हुने मिति, समय र स्थान छलफल गर्ने विषय खोली सबै साधारण सदस्यलाई सूचना दिईने छ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम बोलाईएको साधारण सभामा नियम द बमोजिमको गणपूरक संख्या नपुगी सभा हुन नसकेमा कम्तिमा ७ दिनको म्याद दिई पुनः साधारण सभा बोलाईने छ ।

१२. साधारण सभाको काम कर्तव्य र अधिकार:

- (क) कार्य समितिको निर्वाचन गर्ने ।
- (ख) कार्य समितिका पदाधिकारी एवं सदस्यहरु उपर अविश्वासको प्रस्ताव पारित गरी पद मूक्त गर्ने ।
- (ग) विधानको अधिनमा रही आवश्यक नियमावली स्वीकृत गर्ने दरवन्दी सृजना गर्ने पारिश्रमिक निधारण गर्ने ।

- (घ) वार्षिक कार्यक्रम र बजेट पारित गर्ने ।
- (ङ) लेखा परीक्षक नियुक्त गर्ने ।
- (च) कार्य समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।
- (छ) विधान बमोजिम अन्य कार्य गर्ने ।
- (ज) संस्थाको सर्वोच्च अंगको रूपमा रही आवश्यक कार्य सम्पादन गर्ने गराउने ।

१३. कार्य समिति:

(क) कार्य समितिको गठन साधारण सभावाट हुनेछ । तर प्रथम वार्षिक साधारण सभा नभए सम्मको लागि निम्न बमोजिम अध्यक्ष तथा सदस्य रहेको कार्य समिति रहनेछ । कार्य समितिको संख्या एनको दफ्ता ४ अनुसार (९ देखि २१ जना सम्म) आवश्यक पदाधिकारी राखी तलको ढाँचामा हुन पर्नेछ ।

१. अध्यक्ष	१ जना
२. उपाध्यक्ष	१ जना
३. सचिव	१ जना
४. सहसचिव	१ जना
५. कोषाध्यक्ष	१ जना
६. सह कोषाध्यक्ष	१ जना
७. सदस्य	३३% (समावेशी)

(ख) कार्य समितिको कार्यकाल २ वर्षको हुनेछ ।

(ग) वार्षिक साधारण सभा हुनुभन्दा अगावै कुनै कार्य समितिमा रहेको सदस्यको पद रिक्त हुन आएमा वाँकी अवधिका लागि कार्य समितिका सदस्यको नियुक्ति, कार्य समितिद्वारा गर्न सकिने छ । कुनै सदस्यको पद विचमा रिक्त भएमा सो पदमा नियुक्त भएको सदस्यको कार्यकाल सो सदस्य जुन सदस्यको पद रिक्त भई नियुक्त भएको सो सदस्यको वाँकी कार्य काल सम्मका लागि मात्र हुनेछ ।

(घ) कार्य समितिको वैठक आवश्यकता अनुसार कार्य समितिको अध्यक्षले बोलाउनेछ । जसमा सदस्य संख्याको ५१ प्रतिशत सदस्यले माग गरेमा अध्यक्षले कार्य समितिको वैठक बोलाउनु पर्नेछ ।

(ङ) कार्य समितिको वैठकमा सदस्य स्वयं उपस्थित हुनु पर्नेछ ।

(च) सदस्यहरुको जम्मा संख्याको कमितिमा ५१ प्रतिशत सदस्यहरु उपस्थित नभई कार्य समितिको वैठक हुने छैन ।

(छ) कार्य समितिको वैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ । अध्यक्षको अनुपस्थितिमा उपाध्यक्षले १ उपाध्यक्षको अनुपस्थितिमा वैठकमा उपस्थित सदस्यहरुले छानेको ज्येष्ठ सदस्यले अध्यक्षता गर्नेछ ।

(ज) कार्य समितिको वैठकमा बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा अध्यक्षले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।

(झ) कार्य समितिको वैठकमा छलफल भएको विषय र तत्त्व सम्बन्धमा भएको निर्णयको विवरण (माइल्यूट) छुटै कितावमा लेखी राख्नुपर्नेछ र सो निर्णयको विवरणमा, वैठकमा उपस्थित सम्पूर्ण सदस्यहरुको कमितिमा ५१ प्रतिशतले सहि लाइगणपुरक मानिनेछ ।

(ञ) संस्थाले गर्ने भनिएको सम्पूर्ण कार्य समितिको निर्णयवाट हुनेछ ।

परिच्छेद-५
पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार

१४. पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार:-

१. अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) कार्य समितिको वैठक संचालन गर्ने ।
 - (ख) वैठकमा निर्णायक मत दिने ।
 - (ग) साधारण सभाले पारित गरेका निर्णयहरुको कार्यान्वयन र रेखदेख गर्ने गराउने ।
 - (घ) संस्थाको सम्बन्धित सम्पूर्ण कुराहरुको रेखदेख, संरक्षण र नियन्त्रण गर्ने गराउने ।
 - (ड) विभिन्न संस्था वा अन्य निकायसँगको सम्बन्धमा संस्थाको तर्फबाट प्रतिनिधित्व गर्ने ।
 - (च) संस्थाको पदाधिकारी सदस्यहरुको काम वाँडफाँड गर्ने ।
 - (छ) संस्थाको उद्देश्य प्राप्तिको लागि अन्य कार्य गर्ने ।
 - (ज) संस्थाको भैपरी आउने काममा एक पटकमा रु ३०००/-सम्म कार्य समितिवाट अनुमोदन गर्ने गरी खर्च गर्ने अन्यथा सो भन्दा बढी खर्च गर्नुपरे कार्य समितिको निर्णय अनुसार खर्च गर्ने ।
- २. उपाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:-**
- (क) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा कार्यकारिणी समितिको अध्यक्षता गर्ने ।
 - (ख) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षको काम गर्ने गराउने ।
 - (ग) विधानले तोके अनुसार र अध्यक्षद्वारा प्रत्यायोजित कार्य गर्ने ।

३. सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार:-

- (क) अध्यक्षको निर्देशन अनुसार साधारण सभा र कार्यकारिणी समितिको वैठक बोलाउने ।
- (ख) संस्थाको दैनिक प्रशासकीय कार्य गर्ने ।
- (ग) संस्थाको रेखदेख, नियन्त्रण निर्देशन गर्ने तथा विभिन्न व्यक्ति तथा निकाय संग सम्बन्ध राख्ने र पत्राचार गर्ने ।
- (घ) साधारण सभामा कार्यकारिणी समितिको तर्फबाट पेश गर्नु पर्ने वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन भावियोजना तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने ।
- (ड) साधारण सभा र कार्यकारिणी समितिको निर्णय वमोजिम कार्य गर्ने गराउने ।
- (च) संस्थाको विल, भौचर, दर्ता, चलानी तथा अन्य आवश्यक कागजात सुरक्षित र पारदर्शिताका साथ राख्ने राख्न लगाउने ।
- (छ) वैठकको कार्यसूचि तयार गर्ने, सूचना गर्ने, वैठकको निर्णय पुस्तिका लेखने र सुरक्षित राख्ने ।

४. सहसचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार

- (क) सचिवको अनुपस्थितिमा सचिवले गर्ने कार्य गर्ने ।
- (ख) विधानले तोके अनुसार र सचिवद्वारा प्रत्यायोजित कार्य गर्ने ।

५. कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :-

- (क) संस्थाको हिसाव श्रेस्ता दुरुस्त राख्ने ।
- (ख) आर्थिक प्रतिवेदन तयार गरी साधारण सभा तथा कार्यकारिणी समितिमा पेश गर्ने ।
- (ग) आर्थिक प्रशासनको कार्य गर्ने ।
- (घ) आर्थिक हिसाव पारदर्शिरूपमा दुरुस्त राख्ने ।
- (ड) बैकमा खाता खोली कोष स्थापना गर्ने र संस्थाको चल अचल सम्पत्तिको सरक्षण संवर्द्धन र सदुपयोग गर्ने ।
- (च) प्रत्येक आर्थिक वर्षको हिसावको लेखा परीक्षण गराउने ।

६. सहकोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार:-

- (क) सह कोषाध्यक्षको अनुपस्थितिमा कोषाध्यक्षको कार्य गर्ने ।
- (ख) विधानले तोके अनुसार कोषाध्यक्षद्वारा प्रत्यायोजित कार्य गर्ने ।

७. सदस्यको काम, कर्तव्य र अधिकार :-

- (क) नियमित वैठकमा उपस्थित भई सक्रियरूपमा छलफलमा भाग लिने ।
- (ख) कार्यकारी समितिले दिएको जीमेवारी तदारुकताका साथ निर्वाह गर्ने ।
- (ग) संस्थाको उदेश्य वमोजिमको काम गर्न कियाशिल रहने ।
- (घ) तोकिए वमोजिमका अन्य कामहरु गर्ने ।

१५. गणपुरक संख्या: कुल सदस्य संख्याको ६० प्रतिशतको प्रतिनिधित्व हुने गरी साधारण सदस्यहरु उपस्थित नभई साधारण सभाको काम कारबाही हुने छैन । तर विधानको दफा ११ को उपदफा४ मा उल्लेख भए वमोजिम पुनः बोलाईएको साधारण सभामा कूल संस्थापक संख्याको ५१ प्रतिशत प्रतिनिधित्व हुने गरी उपस्थित भएमा सभा गर्न बाधा पर्नेछैन ।

१६. संस्थाको कोषः

- (१) संस्थाको आफ्नो एउटा छुट्टै कोष हुनेछ र सो कोषमा देहाय वमोजिम प्राप्त रकमहरु रहने छन् ।
- (क) सदस्यता शुल्क वापत प्राप्त रकम ।
- (ख) कसैले स्वेच्छाले दिएको कार्यक्रम वा अनुदान रकम ।
- (ग) ऋण ।

(२) विदेशी संघ संस्थावाट अनुदान रकम लिने भए संस्थाले नेपाल सरकारको स्विकृति लिने छ ।

१७. खाता संचालनः संस्थाको अध्यक्ष, सचिव मध्ये एक जना र कोषाध्यक्ष सहित दूर्झ जनाको संयुक्त दस्तखतवाट खाता संचालन हुनेछ । प्रचलित ऐन नियम अनुसार खर्च गर्ने तथा खर्चको श्रेस्ता राख्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्न व्यवस्था गरिनेछ ।

१८. संस्थाको लेखा र लेखा परीक्षणः

- (१) संस्थाको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानून वमोजिम राखिने छ ।
- (२) संस्थाको लेखा परीक्षण प्रचलित कानून वमोजिम रजिष्टर्ड लेखा परिक्षकवाट हुनेछ ।
- (३) नेपाल सरकार वा स्थानीय अधिकारीले चाहेमा जुनसुकै बखत पनि संस्थाको हिसाव किताव जाँच वा जाँचाउन सक्नेछ ।
- (४) लेखा परिक्षकको नियुक्ति वार्षिक साधारण सभावाट हुनेछ । प्रथम वार्षिक साधारण सभा नभए सम्म लेखा परिक्षकको नियुक्ति कार्य समितिवाट हुनेछ । लेखा परिक्षकको वार्षिक प्रतिवेदन स्थानीय सरकार, समाज कल्याण परिषद् लगायत सम्बन्धित निकायमा पेश गरिनेछ ।

परिच्छेद-७
निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था

१९. निर्वाचन सम्बन्धी व्यवस्था:-

- (क) प्रत्येक कार्य समितिको पदावधि पद सम्हालेका मितिले ३ वर्षको हुनेछ। पदावधि समाप्त हुनुभन्दा एक महिना अगावै कार्य समितिले एक जना निर्वाचन अधिकृत र दुई जना सहायक गरी तीन जना मनोनयन गरी निजद्वारा निर्वाचनको व्यवस्था गर्नेछ। संस्था दर्ता भएको १ वर्ष भित्र विधान अनुसार चुनाव गराई सो को जानकारी स्थानीय सरकारलाई दिईने छ।
- (ख) निर्वाचन गर्नु पर्दा एउटा निर्वाचन समिति गठन गरिने छ। त्यस्तो निर्वाचन समितिले निर्वाचन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यविधि आफै व्यवस्थित गर्ने छ।
- (ग) निर्वाचन सम्बन्धमा निर्वाचन समितिको निर्णय नै अन्तिम निर्णय हुने छ।
- (घ) निर्वाचन सम्पन्न भएपछि सो समितिको स्वतः विघटन हुनेछ।
- (ड) निर्वाचन समितिमा रहेका व्यक्तिले उम्मेदवारी दिन पाउने छैनन्। तर आफ्नो मताधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछन्।

२०. उम्मेदवार हुने योग्यता:-

- (क) संस्थाको सदस्य हुनुपर्ने।
- (ख) कुनै कानूनद्वारा अयोग्य नठहरेको।
- (ग) संस्थाको उद्देश्य बमोजिम काम गर्न प्रतिबद्ध रहेको।

२१. अविश्वासको प्रस्ताव:-

- (क) सिंगो कार्य समिति वा समितिका कुनै पदाधिकारी उपर विश्वास छैन भने कुल सदस्य संख्याको $\frac{1}{3}$ तिहाई सदस्यले अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता गर्न सक्नेछन् त्यस्तो प्रस्ताव माथि छलफल गरी उक्त प्रस्तावलाई समितिले ३५ दिनभित्र विशेष साधारण सभा बोलाउने छ र $\frac{2}{3}$ बहुमतबाट अविश्वासको प्रस्ताव पारित भए सिंगो कार्य समिति वा पदाधिकारी पद मुक्त हुनेछन्। आरोपित व्यक्तिलाई १५ दिन भित्र आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौका दिईनेछ। तोकिएको समयमा आफ्नो सफाई पेश नगरे स्वतः पद मुक्त हुनेछन्।

२२. विधान संशोधन:-

- (क) कूल सदस्य संख्याको दुई तिहाई सदस्यहरूले अनुमोदन गरे पश्चात् मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेजका लागि स्थानीय अधिकारी समक्ष सिफारिश गरी पठाउनु पर्नेछ। स्थानीय अधिकारीबाट स्वीकृत भए पश्चात् मात्र संस्थाको कुनै दफा संशोधन वा खारेज भएको मानिनेछ।

२३. विनियम बनाउन सक्ने:- संस्थाले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्ने सन्दर्भमा आवश्यक विनियम बनाउन सक्नेछ र सो को जानकारी स्थानीय अधिकारीलाई दिनुपर्नेछ।

२४. तदर्थ समिति:- यो संस्था स्थापना गरी दर्ता गराउनको लागि गठित तदर्थ समितिले ६ महिना भित्र विधान अनुसारको निर्वाचन कार्य गर्नका लागि समितिको गठन गर्नुपर्नेछ। सो अवधिमा कार्य समितिले गरेका कामहरू यसै विधान अनुसार भएको मानिने छ।

२५. संस्था खारेजी:-

- (१) साधारण सभाले आवश्यक देखेमा विशेष प्रस्ताव पारित गरी संस्था खारेज गर्न सक्नेछ।
- (२) उपनियम (१०) बमोजिम खारेजीको प्रस्ताव पारित गर्दा साधारण सभाले खारेजीको कामका लागि एक वा एक भन्दा बढी लिक्विडेटरहरू संस्थाको हिसावकिताव जाँच गर्नका लागि एक वा एक भन्दा बढी लेखा परिक्षकहरू नियुक्त गर्न सक्नेछन्। लिक्विडेटर र लेखा परिक्षकहरूको पारिश्रमिक साधारण सभाले तोकिए बमोजिम हुनेछ।

- (३) उपनियम (२) बमोजिम नियुक्त लिक्विडेटर तथा लेखापरीक्षकले संस्था खारेजी सम्बन्धी काम कारबाही गर्नेछन्।

- (४) विविध कारणवश संस्था विघटन भएमा यसको चल अचल सम्पति स्थानीय सरकारको हुनेछ।

२६. ऐन अनुसार हुने:- यस विधानमा उल्लेख नभएका कुराहरू प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ र संस्था इतां ऐन, नियम र प्रचलित कानूनमैंग बाझिन गएका कुराहरू स्वतः निष्कृत हुनेछन्।

२७. नियम पालना: स्थानीय सरकारबाट प्राप्त निर्देशन संस्थाले पूर्ण रूपले पालना गर्नेछ।

२८. संस्थापकहरुको मञ्जुरी:

हामी संस्थाका निम्न संस्थापकहरु यस विधान बमोजिम कार्य गर्ने मञ्जुर भै विधानमा सहिष्णुप गर्दछौं ।

क्र सं.	संस्थापकको नाम, थर र ठेगाना	पद	हस्ताक्षर
१.		अध्यक्ष	
२.		उपाध्यक्ष	
३		सचिव	
४		कोषाध्यक्ष	

२९. संस्थाको छापको विवरण

विधानको अनूसुची (३) परिच्छेद १ को ३ अनुसारको छाप

१. छाप अण्डाकार/गोलाकार/वा हुनेछ ।

२..... भित्रको घेराको वरिपरि लेखिएको हुनेछ ।

३. छापको स्थानमा स्थापना मिति २०..... हुनेछ

४. अन्य कुनै चिन्ह वा विवरण भए सोही अनुसार व्याख्या गर्ने

५. तपसिल अनुसारको हुनेछ भनी उल्लेखित विवरण अनुसारको छाप रेखा चिन्हमा स्पष्ट रूपमा देखिएको हुन पर्ने ।

